

זמני כניסת ויציאת השבת

הדה"נ	מוצ"ש	ר"ת
4:33	5:51	6:26
4:49	5:50	6:24
4:39	5:50	6:24
4:44	5:52	6:27
4:53	5:55	6:24
4:28	5:41	6:00

ששמתו

עלון שבועי להנחלת נועם כבוד השבת וקדושתה
 מופץ בדואר אלקטרוני בכל קצווי תבל, לזיכוי הרבים. הדפיסו והפיצו בין מכריכם.

מקור הברכה

הימים העליונים, וכל אחד ואחד נותן את מזונו למטה כל אחד ביומו, מהברכה ההיא שהתברכו ביום השביעי".

ההכנה לשבת

מיום שישי

מעבר לכל השפעות הברכה והטובה שמביאה השבת בכנפיה, הרי שבפרשתנו מתבאר בפירוש חובת ההכנה של צרכי השבת מיום השישי בבוקר, כנאמר 'והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו', ומזה למדו על החובה להכין את השבת בהשכמת הבוקר ובזריזות כפי המתבאר מהלשון 'והיה'.

ויתכן להשלים זה את זה, שדווקא כפי ההכנה שהאדם מכין את עצמו ביום השישי לקראת השבת, כפי זריזותו בהכנת צרכי השבת, כך באותה מדה באה ההשפעה של ברכת השבת על האדם, שהרי התורה מצווה על אוכלי המן, שזכו לראות את ברכת השבת ביום השישי, שהדבר יתלווה לכך שביום השישי עם בוקר יכינו את לחם המשנה לקראת שבת.

לפי שהשבת היא מקור כל הברכה והקדושה, וכדי לזכות לתורה היו צריכים בני ישראל להצטוות קודם לכך בשמירת השבת, שעל ידה יוכלו לזכות לקבלת התורה.

ברכת המן

בזכות השבת

ואכן, בהמשך הפרשה מתבאר בהרחבה עניינה של השבת המביאה בכנפיה את כל הברכות הגשמיות, מעבר לברכות הרוחניות, שמטעם כבוד השבת ירד מבעוד יום ביום שישי לחם משנה, וכנאמר חז"ל 'ברכו במן', שה' בירך את השבת במן שמחמתו ירד ביום שישי לחם משנה.

זאת ועוד, ידועים ביותר דברי הזוהר הקדוש על ענין זה, שכל הברכות של כל השבוע מקורם מיום השבת, וכך הוא לשון הזוהר, בתרגום ללשון הקודש:

"כל ברכות שלמעלה ולמטה תלויים ביום השביעי, ושנינו מפני מה לא מצאו מן ביום השביעי? משום שאותו יום מתברכים ממנו כל ששת

בפרשה זו, פרשת בשלח, אין מן הצורך להאריך הרבה בשגב מעלתה וקדושתה של השבת, שכן בפרשה זו, מאריכה התורה בעצמה בגודל חשיבות יום השבת ובשפע הברכה הנלווית אליה, ומה יש עוד להוסיף על כך.

ובכן, הבה ונצעד בעקבות הפרשה.

קבלת התורה

בזכות השבת

בפעם הראשונה בה נפגשים אנו עם השבת בפרשה זו, הרי זה ברמז דק, כאשר בני ישראל נמצאים במרה, והכתוב אומר 'שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו', ומבארים חז"ל (סנהדרין נו, ב ובמקומות נוספים, ומובא גם ברש"י על אתר) שאחד מהדינים אותם הצטוו במרה, היה מצוות השבת, וכפי שנאמר בעשרת הדברות על שמירת השבת 'כאשר צווך ה' אלוקיך'.

ובספרים הקדושים מצינו שביארו טעם לכך שבני ישראל הצטוו על שמירת השבת עוד קודם מתן תורה,

השבת המשולשת

לשבת זו יש משמעות מרוממות, בשל היותה גם שבת שירה שבה קוראים את שירת הים, וגם חל בה חג ראש השנה לאילנות.

יש להוסיף שיש משמעות מיוחדת לכך שראש השנה לאילנות חל בשבת, שהרי המנהג הוא להרבות באכילת מיני פירות ביום זה, ואחד הטעמים לכך הוא שכשמברכים על הפירות ממשיכים עליהם ברכה ביום שהוא ראש השנה שלהם, ותוספת משמעות יש לכך ביום השבת שבו צריכים להשלים עוד ברכות כדי להגיע למאה ברכות.

רעיון יפה הובא בספר "זיו המנהגים" לחבר בין שני הדברים המיוחדים המתווספים לשבת זו:

עם ישראל לפני קריעת ים סוף היה במצב של כמעט ייאוש, והנה ברגע קט זכו לנסים גלויים, עד שהגיעו למצב של גילוי שכינה במדרגה הגבוהה ביותר.

כך גם בפריחת האילנות המתחלת בחמשה עשר בשבט לאחר שירדו רוב הגשמים ברוך ה', שגם זה מראה על הרעיון הזה, שכאשר העין נראה יבש וחסר כל סיכוי, והנה לפתע מתעורר בעין פריחה מלבלבת שמתוכה יוצאים פירות מתוקים ונאים.

לסיום נעיר, כי באכילת הפירות ביום השבת, יש להזהר מאיסור בורר המצוי לעתים באכילת מיני פירות שונים.

פניני הלכה

שאלה: האם מותר לקבוע סעודה לערב שבת? ומה דינה של סעודת מצוה בערב שבת?

תשובה: אסור לקבוע סעודה ומשתה בערב שבת מהבוקר, וקביעות סעודה זו הכוונה שאסור לעשות סעודה כמו שנהוג לעשות בסעודת שבת ויום טוב, שהיא יותר מסעודה רגילה ביום חול, וגם אדם שרגיל לעשות סעודה ביום חול ברחבות כמו סעודת שבת, ביום שישי צריך למנוע את עצמו מלעשות סעודה כזו. ושלושה טעמים נאמרו באיסור זה, א' משום כבוד השבת שיהיה לו תיאבון לאכול את סעודת הלילה של שבת. ב' שחוששים שמתוך טירדת הסעודה לא יתעסק בצרכי שבת. ג' שאין זה כבוד שבת שקובע סעודה בערב שבת כמו שצריך לקבוע בשבת. ונפקא מינה מטעמים אלו, שגם במקום שרוצה לאכול את כל ג' סעודות של שבת ביום השבת ולא לאכול כלל בלילה, וגם אם יש משהו אחר שטורח להכין עבורו את כל צרכי השבת, אסור לעשות סעודה גדולה ביום שישי מהטעם השלישי שאין זה כבוד שבת.

דין זה הוא גם בסעודת מצוה, כגון בסעודת סיום מסכת, שאין לכוון אותה ליום שישי, וגם סעודת שבע ברכות אין לעשותה ביום שישי באופן של סעודת שבת וחג. אך סעודת מצוה על דבר שזמנה ביום שישי, כגון סעודת ברית מילה ופדיון הבן, מותר לעשות גם סעודה קבועה, אך לכתחילה עדיף שיקבע את הסעודה לפני חצות, או לכל הפחות קודם שעה עשירית. ובדיעבד, יכול לקבוע סעודת מצוה כזו אף מאוחר יותר.

סעודת שידוכין, הנקרא 'תנאים', אין נחשב סעודת מצוה, ואסור לעשותה בסעודה גדולה ביום שישי.

וסעודה קטנה כמו ביום חול, מותר לקבוע ביום שישי, אפילו אם אין זה סעודת מצוה, אך מצוה להתחיל אותה קודם שעה עשירית. ובימות החורף שהיום קצר, מצוה להמנע מהתחלת קביעות סעודה אף קודם שעה עשירית.

מקורות: שולחן ערוך רמ"ב, ב"מגן אברהם ש"ב, ב"פרי מגדים ש"ב; שולחן ערוך הרב ש"ב, ה-ה; משנה ברורה ש"ב, ט"ז.

לשון חכמים

אמר רב חסדא לעולם ישכים אדם להוצאת

שבת שנאמר (שמות טז, ה) 'והיה ביום הששי

והכינו את אשר יביאו' והכינו לאלתר.

שבת ק"ז, ב

תנחומא, אמר רב חסדא מנין שכל המוציא

יציאה לשבת, מצוה שישכים ויוציא

משחרית שנאמר והיה ביום הששי וגו'

ודרשו חכמים אין והיה אלא מיד שנאמר

(שמואל א' י"ז, מח) והיה כי קם הפלשתי. אמר

רבי זעירא אף על פי שמוציא אדם ערב

שבת משחרית מצוה שיוסיף בין השמשות

שנאמר (שמות ש"ב) והיה משנה.

מובא בשבלי הלקט סימן נה, ומשם מועתק בבית יוסף

אורח חיים סימן רנ

אמרת השבת

בקידוש השבת אומרים 'ושבת קדשך באהבה

וברצון הנחלתנו', גם כל תפילות השבת אומרים

'והנחילנו ה' אלוקינו באהבה וברצון שבת

קדשך'. נוסח זה מתייחד גם בחג שחל בשבת,

שבו מוסיפים בתפילת החג בסיום הברכה

האמצעית, 'באהבה וברצון'. היכן ניתן השבת

באהבה וברצון?

ביאר בעל התורה תמימה, כי כל המצוות,

ובכללם המועדים, ניתנו במעמד הר סיני, שהוא

היה תוך כדי כפיית הר כגיגית.

שונה הוא השבת, שניתן כבר במרה, עוד קודם

למעמד הר סיני, מתוך אהבה ורצון, משום כך

מוסיפים בהזכרת השבת שהוא ניתן באהבה

וברצון.

פרשת השבת

ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה שני העמר

לקחד ויבאו כל נשיאי העדה הנגידו למשה (ט"ז, כב)

מכאן למדו חז"ל (ברכות ל"ב, ב), שבשבת צריכים לבצוע על שתי

ככרות, משום שנאמר לחם משנה. ולכאורה צריך ביאור, שהרי

לחם משנה נאמר על יום שישי, שקיבלו בו לחם כפול, אחד ליום

שישי ואחד לשבת.

וביאר הנצי"ב, שהלימוד הוא מייתור הכתוב 'לחם משנה',

שכן די היה לומר שלקטו שני העמר לאחד, ומהו הלשון 'לחם

משנה'? אלא, בא הכתוב לומר, ששני הלחמים דין אחד להם,

והיו רשאים בני ישראל להשאיר את כל מה שירד ביום שישי

לכבוד שבת, ולא היו צריכים כלל לאכול ממנו ביום שישי, ומכאן

שצריכים בשבת לחם משנה.

ובעיקר הדבר יש לציין למה שכתבו בעלי התוספות, שכשאפו

את העומר לשבת היה כל חצי עומר נכפל לשני לחמים, ומעומר

וחצי שהשתייר לשבת, היה להם ששה לחמים, ובכל סעודה

אכלו שני לחמים, ומזה לומדים שצריכים לבצוע על לחם משנה

בשבת. וכתבו שמתעם זה צריכים לחם משנה גם בסעודה

שלישית, שגם לסעודה שלישית היו להם שני לחמים.

מעשה לשבת

הגורם להצלחה

הרב, שעלינו לעשות את המוטל עלינו ללא שום חשבונות של רווח והפסד שייצאו מכך, איננו מנהלים את הפנקסים של הרבוננו של עולם, אנחנו עושים את המוטל עלינו, ותו לא.

חשש הרב שהעסקנים לא ישמעו בקולו, והורה להביא את כל המודעות אל ביתו, כדי שלא יוכלו ללכת להדביק אותם.

בחוגי המפלגות האחרות, נשמע הקול כי הרב הנערץ כתב מכתב חריף בו הוא קורא להצביע למועמדים יראי ה' אותם הציב, וחששו הם מתוצאות השפעת המכתב. הלכו והדפיסו כרוזים חריפים בגנותו של הרב ובחוצפה גדולה התקיפו את התערבותו בענייני הנהלת הקהלה, ותלו את זה עם כניסת השבת בכל המקומות הציבוריים ובפתיח בתי הכנסיות.

האנשים שבאו לבתי הכנסת לתפילת קבלת שבת, נחרדו למראה חילול השבת הפומבי שנעשה על ידי אותם מפלגות, ולא זו אף זו, שעוד העיזו וכתבו בהם דברי שקר ונאצה כאילו הרב מתערב בבחירות, בעוד שלא יצא שום פתק מהרב בנושא הבחירות... ותהום העיר.

ועם זה הביא לכך, שרבים מאנשי העיר הצטרפו לתמיכה בניציגים היראים להנהלת הקהלה, דבר שהביא לנצחון הרשימה של היראים לדבר ה'.

כאשר שמע על כך הרב, אמר לעסקנים, שהנה הראו לנו מן השמים, כי אם נוהגים כהלכה אין מפסידים, שהרי כל ההצלחה באה מכך שלא תלו את המודעות של הרב. לו היו הולכים ותולים סמוך לכניסת השבת את המודעות של הרב, לא היו אנשי העיר זועמים על חוצפתם של אנשי המפלגות החפשייות, דווקא שמירת כבודה של השבת היה הגורם להצלחה.

להמונים, והדבר היחיד שיכול להציל את המערכה הוא אך ורק המכתב הזה, ואי לכך התחננו הם לרב שיתיר לתלות את המודעות בשעות שנותרו עד לכניסת השבת. אך הרב בשלו, הוא אינו מרשה להדביק את המודעות הללו שייביאו לזלזול בחומת השבת, ולו אם ייגרם על ידי כך הפסד בבחירות.

דרכו, הביא הרב מקור מדברי חז"ל להוראתו זו, כשהוא מביא את דברי הגמרא בעירובין שאם יש תחומין למעלה מעשרה, אין המשיח יכול לבוא בשבת. שוו בנפשכם - הטעים הרב מבריסק בהסברתו הבהירה - כלל ישראל עומד וממתין לביאת המשיח כבר קרוב לאלפיים שנה, והנה הגיע הרגע שבו יכול המשיח לבוא, יש שעת הכושר של עת רצון מבחינת עם ישראל שבו יכול לבוא המשיח, ויתכן ששעת כושר כזו תיאבד שוב ויצטרפו להמתין עוד מאות שנים עד לשעת הכושר הבאה, אך משיח אינו יכול לבוא, כי הדבר כרוך באיסור שבת. ומכאן למדנו, הסיק

במדינת פולין נחקק חוק לבחור הנהלה לכל הקהלות היהודיות שהם יהיו מייצגי הקהלות לכל העניינים, ואף נקבע יום לבחירות בכל הקהלות ביום ראשון מסויים. מפלגות ה'ציונים' והחופשיים נערכו תחת סיסמת 'כיבוש הקהלות', למסע שיטתי מאורגן בכל הקהלות המרכזיות, כדי להגביר את שליטתם על החיים היהודיים.

כך היה גם בקהילת בריסק, בה היה מעוז חזק של 'ציונים' ופורקי עול, הקימו הם רשימה ונערכו לקראת ההשתלטות על כל חיי הקהלה. כנגדם עמד רבה הנודע של בריסק מרן הגרי"ז, והורה לאנשי ברית, להקים רשימה של יראים ושלמים, שתתמודד אף היא על הנהלת הקהילה.

בעקבות כך נפתחה מלחמת בחירות חריפה, כשהמפלגות החופשיות פתחו בתעמולה חזקה על הציבור התמים כדי שיצביע עבורם. בראותו כי כן, החליט הרב מבריסק, כי יכתוב מכתב נוקב לציבור, ובו יעמיד את הציבור על משמעות בחירות אלו ועל כל מה שטמון בהם, ועל החובה לתמוך במועמדים יראי ה' שהם ישלטו על הקהלה וינהלו אותה על פי דרכי התורה.

ואכן, לקראת הבחירות, סיים הרב לכתוב את הקול קורא, ומסר אותם להדפסה, ומשם להפצה ולהדבקה בכל לוחות המודעות של פתיח בתי הכנסיות ומקומות הציבור שבעיר בריסק.

אי שם בדרך חל עיכוב בהדפסת החומר, והמודעות המכילות את נוסח המכתב, יצאו מבית הדפוס רק ביום שישי אחר חצות היום. מששמע על כך הרב, הורה בנחרצות שלא לצאת להדבקת המודעות, כפי הדין האוסר לעשות מלאכות ביום שישי לאחר זמן מנחה קטנה.

מששמעו העסקנים על הוראתו הנחרצת של הרב, רצו הם למעונן, והסבירו לו על חשיבותם של המודעות, שכן המפלגות המתחרות אינן בוחלות בשום אמצעי פיתוי

דבריהם הם זכרונם

המהרש"ם מברעז'אן רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון - ט"ז שבט תרע"א - מאה להסתלקות

שר התורה' היה מכונה המהרש"ם מברעז'אן, מכל קצוות תבל פנו אליו ושאלו אותו דבר ה' זו הלכה, כפי המשתקף בספרי תשובותיו 'שו"ת מהרש"ם'. ידוע היה המהרש"ם כבקי נפלא ביותר בכל חלקי התורה, כפי שמשתקף מספריו הרבים, כמו גם מההערות אותם כתב על גליונות ספריו שייצאו לאור בעריכה מקיפה על ידי נכדו שנשא את שמו, המגיד הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, ונקראו בשם 'דעת תורה'.

נביא כאן סנסן אחד הנוגע להלכות תוספת שבת, מתוך ספרו זה (אורח חיים רע"א, ד).

דן המהרש"ם באשה שהדליקה נרות שבת בעוד היום גדול, ואחר כך צמאה מאוד למים, אם יכולה לשתות, או שכיון שכבר קיבלה על עצמה שבת בהדלקה זו, שוב אין יכולה לשתות קודם קידוש.

וכתב לדון להתיר לשתות מים, שכן מבואר בראשונים שכל הטעם שאסור לשתות אפילו מים קודם קידוש - בשונה מהדין במוצאי שבת שמוותר לשתות מים קודם הבהלה - הוא משום שקביעות השבת קובעת סעודה אפילו על מים, כפי שהשבת קובעת למעשה שאסור לאכול טבל אף באכילת עראי. משהגענו לכך, נוסף שנחלקו הראשונים אם מותר לאכול טבל באכילת עראי בבין השמשות. מחלוקת ראשונים זו תלויה בכך אם בזמן בין השמשות יש חיוב עונג, כיון שמצוות עונג השבת הוא שנותן את הדין שכל אכילה בשבת נחשבת קבע, ואפילו באכילת עראי.

כעת מביא המהרש"ם ומציין כמה מקורות שמהם מוכח שבזמן תוספת שבת לא קיים מצוות עונג, ומשבאנו לכך נסיק שאין תוספת שבת נותנת לאכילת עראי דין קבע, ומשום כך מצדד המהרש"ם להתיר במקום צער גדול לשתות מים אף אחר קבלת שבת קודם שישקעה החמה.

המהרש"ם מברעז'אן זצ"ל

יְלָדֵי הַשַּׁבָּת

יְלָדִים יְקָרִים:

בְּשַׁבָּת זוֹ שַׁבַּת שִׁירָה, נוֹהֲגִים יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל, לְהַגִּיחַ פְּרוּרִים לְפָנֵי הַצִּפּוֹרִים. נֶעִיר רַק בְּדַרְךָ אֶגֶב, שֵׁישׁ כְּאֵלוֹ הַמְקַפִּידִים לְהַגִּיחַ אֶת הַפְּרוּרִים לְפָנֵי שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אֲסוּר לְתַת אֶכָּל לְפָנֵי בְּעָלֵי חַיִּים שָׂאִין דְּאֵגַת מְזוֹנוֹתֵיהֶם מְטַלְת עָלֵינוּ.

בְּטַח שְׂמַעְתֶּם עַל אֶחָד הַטְּעָמִים לְמִנְהַג זֶה, שֶׁבָּאוּ לְתַת שֶׁכֶר לְצִפּוֹרִים עַל כֶּךָ שֶׁאֲכָלוּ אֶת הַפֶּן אוֹתוֹ פָּזְרוּ דָתָן וְאִבְיָרָם מִלְּפָנֵי שַׁבָּת בְּשָׂדֶה, וְהַצִּפּוֹרִים אֲכָלוּ אֶת הַפֶּל וְלֹא הִשְׁאִירוּ זָכָר לְכֶךָ, וְלֹאֲכֵר זֶה מְכַבְּדִים אֶנְחָנוּ אֶת הַצִּפּוֹרִים בְּכֶךָ שֶׁאֶנְחָנוּ נוֹתְנִים לָהֶם אֶכָּל בְּשַׁבָּת זוֹ כְּשֶׁאֶנְחָנוּ קוֹרְאִים עַל כֶּךָ.

הַנְּהָה יְכוֹלִים אֶנְחָנוּ לְלַמֵּד מִכֶּךָ, עַד פְּמֹה גְדוֹל הַשֶּׁכֶר שֶׁל מִי שֶׁדוֹאֵג עַל כְּבוֹד הַשַּׁבָּת, כְּשֶׁאֲלָפֵי שָׁנָה אַחַר מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַצִּפּוֹרִים בְּמִדְבָּר, זֹכְרִים אֶנְחָנוּ אֶת מַה שֶׁעָשׂוּ הֵם לְכְבוֹד הַשַּׁבָּת לְהִרְאוֹת שֶׁבְּשַׁבָּת אֵין מֶן, שֶׁזֶה הַכְּרֵכָה שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁהַפֶּל מוֹכֵן כְּבָר קִדְּם הַשַּׁבָּת.

עַל אַחַת פְּמֹה וְכַמּוֹה, שָׂאִם אֶנְחָנוּ נִדְאָג לְשִׁמּוֹר עַל כְּבוֹד הַשַּׁבָּת, נִקְבֵּל עַל כֶּךָ שֶׁכֶר רָב.

שַׁבַּת שְׁלוֹם.

משל ונמשל

"מוזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה". וצריך להבין, וכי רק ביום השבת טוב להודות לה?

משל למה הדבר דומה, שני בני אדם ירדו מנכסיהם, פנו הם לגביר שבעיר בבקשה שיעזרם בהלוואה מכובדת כדי שיוכלו לחזור למצבם הקודם, ולכשירווח להם יחזירו לו. הואיל העשיר בטובו להלוותם, והשקיעו את הכסף בעסקים.

האחד התפתח מסחרו ועלה מעלה מעלה, ולאחר זמן יכול היה להחזיר את ההלוואה למטיבו, ולא גמר מלשבח ולהודות למטיבו שבזכותו חזר למצבו הקודם. אך השני לא הצליח כל כך, ואף שמצבו השתפר מעט, ראה שאם יחזיר את ההלוואה יחזור מצבו לכמות שהיה, אי לכך בא לעשיר להודות לו על ההלוואה שבכך השתפר מצבו, אך בד בבד ביקש ממנו הארכת זמן לפרעון כדי שלא יחזור למצבו הקודם.

הנה, שניהם מודים, אך חילוק גדול ביניהם, בעוד הראשון כולו מלא הודאה בלבד, השני מתכוון בכך גם לרצות את העשיר כדי שיואיל בטובו להאריך לו את מועד הפירעון.

הנמשל: ביום השבת אסור לנו לבקש בקשות, אי לכך כל ההודאה כולה למטרת הודאה בלבד, בלא פניה זרה כדי שבכך גם נוכל לבקש עוד, לפיכך נאמר על השבת 'טוב להודות לה', כי בשבת ההודאה מושלמת.

באמונתו יחיה אות כב

יכולה היא שתרחם

זכות הפצת הגליון
תעמוד לרפואתו השלימה והמהירה של
הילד משה יעקב בן יונה
בתוך שאר חולי ישראל

מסייעים להפיץ את אור השבת ורואים ישועות

גדולה זכות השבת להגן בעד התומכים והמסייעים ברפואת, ישועות, פרנסה, וכל מילי דמיטב.

לתרומות והקדשות, לזכות ולע"ג, וכן לפרסום בעלון: 052-7636030

ישמחו

מופץ בדואר אלקטרוני בכל קצוות תבל.
לזיכוי הרבים נא הדפיסו
והפיצו בין מכריכם!

לקבלת הגליון בכל שבוע,
ולהערות הצעות ותרומות
yismechu@yismechu.com